

Heerenveen, 21 juni 2021

Betreft: voorgenomen bezuinigingen in het sociaal domein

Geachte gemeenteraadsleden,

Middels deze brief wil ik u meenemen in de gevolgen voor de inwoners van de gemeente Heerenveen en de transformatiebeweging van de voorgenomen bezuinigingen in het sociaal domein. Het is helaas niet mogelijk gebleken om bestuurlijk te spreken voorafgaand aan de besluitvorming in het college, daarom wend ik mij nu rechtstreeks tot u.

Uiteraard begrijp ik dat het nodig is om bezuinigingen door te voeren. In de Perspectiefnota 2021 wordt beschreven dat de gemeente Heerenveen blijft inzetten op de maatschappelijke opgave preventie en zorg. Vragen die bij uw afwegingen een rol spelen zijn:

- Kunnen we met deze ombuiging de kosten in het sociaal domein beter beheersen zonder dat het grote afbreuk doet aan de passende ondersteuning op langere termijn?
- Draagt de taak bij aan onze kernkwaliteiten of aan grote maatschappelijke opgaven?

Impact van sociaal werk

Vanuit het perspectief van de transformatieopgave is de keuze om in te blijven zetten op preventie wezenlijk om de kosten op lange termijn beheersbaar te houden. Recent onderzoek¹ toont aan dat sociaal werk zich terugbetaalt. De impact op korte termijn is:

- Door de inzet op preventie vermindert het directe beroep op dure specialistische hulp. Het gaat bijvoorbeeld om een lager beroep op de ggz en verslavingszorg, minder inzet van dure jeugdzorg, uitstel van instroom in een verzorgingshuis of verpleeghuis en minder huisartsenbezoeken.
- Substitutie van specialistische hulp door sociaal werk.

De impact op lange termijn is:

- Het verbeteren van welzijn en gezondheid van inwoners. Als het gaat om het effect op welzijn, zien de onderzoekers een toename van zelfredzaamheid, eigenwaarde en zelfvertrouwen. Door inzet van sociaal werkers worden verbindingen tussen mensen gelegd waardoor eenzaamheid afneemt en het welzijn en de gezondheid van mensen verbetert.
- Een remmend effect op (toekomstig) zorggebruik.

¹ Sociaal werk rendeert, SEOR, Erasmus School of Economics, februari 2021

Met de voorgenomen bezuinigingsvoorstellen beheerst de gemeente inderdaad de kosten, maar wordt er - ondanks dat de taak van SMWF een wezenlijke bijdrage levert aan de maatschappelijke opgave preventie en zorg - tegelijkertijd grote afbreuk gedaan op passende ondersteuning op de langere termijn. In het vervolg van deze brief leg ik u mijn standpunt uit.

SMWF vaart een nieuwe koers

De Tintengroep heeft in januari 2021 vanuit het perspectief van de transformatieopgave gemeend er goed aan te doen om de maatschappelijk werkers van SMWF onder haar hoede te nemen en vanuit deze nieuwe situatie een voorwaartse beweging te maken. Onderdeel zijn van de Tintengroep betekent voor SMWF een nieuwe koers:

- “Zorgen dat” in plaats van “zorgen voor”.
- Collectieve benadering waar dit kan en individueel waar dat nodig is.
- Een generalistische blik gericht op preventie in plaats van een specialistische blik.
- Werken in de woonservicezones, dichtbij de inwoners.
- Samenwerken met andere partijen in de keten en het voorliggend veld rondom de inwoner.

Gezien het korte tijdsbestek waarop deze nieuwe koers is ingezet heeft deze zich nog niet in de praktijk kunnen bewijzen. Graag spiegel ik u voor wat de op handen zijnde bezuinigingen betekenen voor de koers van SMWF en daarmee de inwoners en de transformatiebeweging.

Gevolgen voor inwoners en de transformatiebeweging

Een bezuiniging van € 250.000 betekent een vermindering van de inzet van maatschappelijk werk in Heerenveen van ruim 2,5 fte. Dit betekent dat er na de taakstelling nog 3,7 fte maatschappelijk werk overblijft. De Tintengroep biedt in 10 gemeenten maatschappelijk werk aan als onderdeel van integrale sociaal werkteams. Gemiddeld genomen wordt in deze gemeenten 1 fte ingezet per 3650 inwoners. In de gemeente Heerenveen is dat op dit moment 1 fte maatschappelijk werk per 8065 inwoners. Na de bezuiniging is dat 1 fte maatschappelijk werk per 13.514 inwoners.

Schets van de gevolgen voor inwoners:

- Waar we met het huidige aantal maatschappelijk werkers 600 inwoners een individueel traject kunnen aanbieden, zijn dat na taakstelling nog 350 inwoners.
- Een toename van de wachttijd van gemiddeld 3 maanden.
- De ervaring leert dat wachttijden bij het maatschappelijk werk leiden tot (nog) grotere wachttijden bij het team Jeugd en Gezin en de geïndiceerde (jeugd)zorg.
- Laagdrempelig en dichtbij is niet meer voor alle inwoners waar te maken.
- Kleine problemen worden complex doordat men aan de voorkant niet adequaat ondersteund kan worden.
- Preventief werken in de preventieteam komt onder druk te staan, evenals collectief aanbod als trainingen voor kinderen van gescheiden ouders, assertiviteitstrainingen, collectieve opvoedondersteuning et cetera.
- Minder inzet op aanwezigheid op scholen, waardoor psychosociale problematiek van kinderen en gezinnen meer terecht zal komen bij leerkrachten.

Een passend alternatief

Graag wijs ik u vanuit dit perspectief ook op het feit dat de Tintengroep een specifiek programma heeft ontwikkeld waarbij inzet van sociaal werk leidt tot minder inkoop van WMO en jeugdzorgtrajecten. In één van de gemeenten waar we werkzaam zijn hebben we in samenwerking met de gemeente 346 indicaties voor jeugdhulptrajecten vervangen voor algemene jeugdvoorzieningen. In een andere gemeente is de beweging gemaakt van beschermd wonen als maatwerkvoorziening naar een Woon-Leer-Werk traject als algemene voorziening. Sociaal werkers ondersteunen de cliënten waarbij de nadruk wordt gelegd op meedoen en normaliseren. Beide zijn voorbeelden waarmee een forse besparing is gerealiseerd.

Graag maak ik een afspraak met u om door te praten over de gevolgen van de voorgenomen bezuinigingen op het maatschappelijk werk voor inwoners en de mogelijkheid om tot een duurzame kostenbesparing op het sociaal domein te komen.

Hartelijke groet,
Namens het bestuur van SMWF

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'H' and 'H' followed by a long horizontal stroke.

Henrieke Hofsteenge
Directeur